

Sporočilo za javnost

Ozelenjevanje občinskega proračuna: občina Ajdovščina pilotna občina v projektu

Proračunski instrumenti – subvencije, transferi, naložbe, javna naročila in davki – so najučinkovitejši vzvodi za spodbujanje okolju manj škodljivega delovanja javnega in zasebnega sektorja ter ravnanja občanov, kar jih ima na voljo lokalna oblast.

Ljubljana, 25. 10. 2017 – Projekt ***Ozelenjevanje občinskega proračuna***, v katerem je občina Ajdovščina sodelovala kot pilotna občina, izvajala pa ga je Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, se z oktobrom zaključuje. Sodelovanje je potekalo ravno v času priprave strategije razvoja občine Ajdovščina do leta 2030, ko so bili razmisleki o ključnih prioritetah in ciljih razvoja lokalne skupnosti še posebej poglobljeni. S sprejetjem strategije je občinska uprava dobila mandat, da vpreže vse razpoložljive mehanizme, med njimi tudi proračunske – subvencije in transferje, javna naročila, naložbe in davščine – za usmerjanje razvoja lokalne skupnosti k strateškim ciljem. Namen ozelenjevanja občinskega proračuna je prav ta – uporabiti proračunske mehanizme za povečevanje trajne blaginje lokalne skupnosti in krepitev njene odpornosti na zunanje pretrese. Občina takega razvoja namreč ne more doseči sama, ampak mora vse lokalne deležnike povabiti v trajnostno zgodbo: v svojo subvencijsko politiko vgraditi spodbude za nizkoogljično krožno gospodarstvo in sonaravno kmetijstvo, ozeleniti izvajanje javnih gospodarskih služb, s štipendijami spodbuditi mlade, da se izobražujejo na perspektivnih področjih, svoje naložbe usmeriti v ohranjanje kakovosti okolja in dodajanje vrednosti lokalnim naravnim virom. Denar iz javne blagajne skratka razporejati tako, da bo v kar največji meri podpiral tiste storitve, ki so v dolgoročnem interesu lokalne skupnosti.

V okviru projekta so sodelavci Umanotere v sodelovanju z ajdovsko občinsko upravo iskali **najučinkovitejše proračunske vzvode za spodbujanje trajnostnega razvoja**, skladnega z lokalnimi danostmi in tudi ob upoštevanju priložnosti in nevarnosti, ki jih lokalni skupnosti prinašajo zunanji dejavniki. Gozd (več kot 50 % površine občine), nadpovprečno trajanje sončnega obsevanja (več kot 2.200 sončnih ur na leto), lepota krajine, velik delež območij ohranjanja narave (76 % površine občine v varovanem območju Natura 2000), dolga vegetacijska doba in ugodno podnebje za kmetijstvo, pa tudi bogata kulturna, kmečka, obrtniška in industrijska tradicija – to so prepoznani **lokalni življenjski viri**, ki omogočajo doseganje strateškega cilja o visoki bivanjski kvaliteti v mestu in na podeželju. Je pa občina tudi **močno izpostavljena vremenskim ekstremom** – poplavam, zemeljskim plazovom, močni burji, ekstremni suši, žledu in požarom v naravi, prav tako se še vedno pobira po gospodarski krizi. Poteguje se za evropsko nagrado za spodbujanje podjetništva, vendar še **išče svojo identiteto kot naložbena destinacija**.

"Ozelenjevanje" občinskega proračuna se morda sliši zelo okoljevarstveno, vendar stotine lokalnih skupnosti širom Evrope, ki so že veliko bolj napredne od nacionalnih vlad pri uvajanju trajnostnih praks in soočanju z eksistencialnimi grožnjami, priča, da takšna usmeritev **prinaša odlične gospodarske priložnosti in povečuje celovito blaginjo skupnosti**. Obnovljivi viri energije so ocenjeni kot največja naložbena priložnost v zgodovini; povpraševanje po ekološko pridelani hrani stalno raste in v Sloveniji je moramo 80 % uvoziti; trajnostna gradnja ne pomeni samo transformiranje stavb iz porabnikov v proizvajalce energije, ampak tudi iz porabnikov v generatorje denarja; povpraševanje po razpršenem, podeželskem, zelenem turizmu v svetu stalno raste. Občina Ajdovščina in širša regija ima na vseh teh področjih potenciale – naravne in človeške. K njihovem vzdržnemu izkoriščanju lahko občine pripomorejo tudi s ciljnim usmerjanjem svojih proračunov.

Pri tem v Umanoteri kot največje izzive občine Ajdovščina ocenjujemo:

- **komuniciranje strateških usmeritev**, tako da bodo vsi v lokalni skupnosti vedeli, kakšna je dogovorjena smer razvoja in bodo razumeli ravnanje občine, hkrati pa bodo lahko razmišljali, kako lahko takšen razvoj tudi sami podprejo;

- **vzpostavljane povezanega lokalnega krožnega gospodarstva**, tako da se bo čim več denarnih tokov zaključevalo v lokalnem okolju in denar ne bo odtekal iz skupnosti;
- **povečevanje samozadostnosti občine in prebivalcev pri preskrbi s ključnimi dobrinami**, kot so energija, hrana in mobilnost. Na ta način se lokalna skupnost zavaruje pred zunanjimi pretresi, hkrati pa izboljša svojo socialno sliko. Možnost, da se občani oskrbijo s poceni energijo, si pridelajo hrano in živijo kakovostno brez lastnega avtomobila, je vsaj tako pomembna kot socialni transferi.
- **vpenjanje izobraževalnih in raziskovalnih institucij v regiji v občinsko razvojno zgodbo**. Kakorkoli velike so namreč priložnosti, so predpogoj za njihovo učinkovito izkoriščanje razgledani, izobraženi in usposobljeni ljudje.

Številna spoznanja, pridobljena med sodelovanjem z Občino Ajdovščina in izhajajoča iz nacionalnega posveta *Napredne občine Slovenije – lokalnim skupnostim prijazni proračun*, na katerem je v **okrogli mizi naprednih slovenskih občin sodeloval tudi župan Tadej Beočanin**, je Umanotera vgradila v Priročnik za ozelenjevanje občinskih proračunov. Ta je namenjen občinam, ki želijo spodbujati trajnosten, predvsem okoljsko vzdržnejši razvoj svojih lokalnih skupnosti. Med domaćimi in tujimi dobrimi praksami, ki v priročniku ilustrirajo pestrost pojavnih oblik in mehanizmov zelene reforme občinskega proračuna, nastopa tudi **Ajdovščina kot dobra praksa** medobčinskega sodelovanja pri vzpostavljanju turistične destinacije Vipavska dolina, spodbujanja ukrepov za prilagajanje na podnebne spremembe in uvajanja participativnega proračuna.

NAPREDNE OBČINE SLOVENIJE Lokalnim skupnostim prijazni proračuni

OBČINE, KI RAZVIJAJO SPRETNOSTI PRIDOBIVANJA SREDSTEV, USTVARJANJA PRIHRANKOV, ZADRŽEVANJA FINANČNIH TOKOV V LOKALNEM OKOLJU TER K TRAJNOSTNIM CILJEM USMERJENE PORABE RAZPOLOŽLJIVIH SREDSTEV, POVEČUJEJO BLAGINJO PREBIVALCEV IN POSTANEJO PRIVLAČNE ZA BITVANJE, OBISKOVALCE IN PODJETJA.

NAPREDNA OBČINA LOKALNO SKUPNOST SPODBUDI, DA SE DOGOVORI, KAM IN KAKO SE ŽELI RAZVIJATI.

PRORAČUN OBLIKUJE TAKO, DA SVOJA SREDSTVA USMERI V PODPIRANJE DOGOVORJENIH STRATEŠKO POMEMBNIH DEJAVNOSTI.

ZA DOSEGANJE STRATEŠKIH CILJEV UPORABI VSE PRORAČUNSKÉ INSTRUMENTE, KI JIH IMA NA VOLJO: DAVKE, SUBVENCIJE, JAVNA NAROČILA IN NALOŽBE.

Pri tem se opre na življenjske virove v lokalnem okolju in njihove razvojne potencialne, upošteva grožnje in priložnosti iz širšega okolja ter državne in evropske politike, ki usmerjajo javnofinančne tokove, stalno pa goji avtonomno razmišljanje ter si prizadeva za izgradnjo suverenosti in odpornosti na zunanje pretese.

V idealnem primeru je strategija razvoja lokalne skupnosti osredotočena na nekaj izbranih sinergijskih razvojnih priložnosti, kar je tudi pogoj za učinkovito porabo občinskih sredstev.

Tudi na lokalni ravni so ekonomski instrumenti najbolj učinkoviti od vseh, ki jih ima na voljo oblast za usmerjanje razvoja.

→ PRI TEM UPORABI 4 TAKTIKE:

	KOLIČINA	KAKOVOST
S T R O Š K I	<p>» PORABITI MANJ</p> <ul style="list-style-type: none"> → merjenje porabe in ustvarjanje prihrankov → opustitev škodljivih subvencij → sodelovanje in souporaba → odprava nepotrebnih stroškov 	<p>» PORABITI BOLJE</p> <ul style="list-style-type: none"> → participativni proračun → spodbujanje zelenega gospodarstva in sonaravnega kmetijstva → zeleno javno naročanje → zelene investicije in okolju manj škodljivo izvajanje obveznih nalog → vlaganje v razvoj znanj za trajnostni razvoj
P R I H O D K I	<p>» ZBRATI VEČ</p> <ul style="list-style-type: none"> → razprševanje finančnih virov z upoštevanjem razvojnih smernic širše skupnosti → finančni modeli s participacijo občanov → zelene obveznice 	<p>» ZBRATI BOLJE</p> <ul style="list-style-type: none"> → obdavčenje slabega (porabe virov in emisij), ne dobrega → namensko zbiranje davkov in taks → povezovanje občin v funkcionalne regije

NAPREDNE OBČINE:

- = večja konkurenčnost na razpisih, povečanje prihodkov občine
- = zadrževanje finančnih tokov v lokalnem okolju
- = plemenitenje premoženja lokalne skupnosti
- = energetski in finančni prihranki
- = zmanjšanje uvozne odvisnosti, višja stopnja samooskrbe
- = nižji eksterni stroški gospodarskih dejavnosti
- = odpornost na zunanje pretese
- = privlačnost za bivanje, obiske in investiranje

PAMETNO ZASNOVAN PRORAČUN JE NAJBOLJ UČINKOVIT NAČIN, DA LOKALNA SKUPNOST HKRATI DOSEŽE VISOKO KAKOVOST ŽIVLJENJA, GOSPODARSKI NAPREDEK IN OHRANJENO OKOLJE.

PRIDRUŽITE SE NAPREDNIM OBČINAM SLOVENIJE!

UMANOTERA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dodatne informacije: Gaja Brecej, 01 439 7100, gaja@umanotera.org, www.umanotera.org.

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

Projekt Ozelenjevanje občinskega proračuna izvaja Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, sofinancira pa ga Ministrstvo za okolje in prostor. Vsebine, objavljene v zvezi s projektom, ne predstavljajo uradnega stališča Vlade RS.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR